

Mål T-157/01

Danske Busvognmænd mot Europeiska gemenskapernas kommission

”Statligt stöd — Regional kollektivtrafik med buss”

Förstainstansrättens dom (andra avdelningen i utökad sammansättning) av
den 16 mars 2004 II - 923

Sammanfattning av domen

1. *Talan om ogiltigförklaring — Fysiska och juridiska personer — Akter som de är direkt och personligen berörda av — Beslut som kommissionen antagit utan att inleda det formella granskningsförfarande som avses i artikel 88.2 EG — Rätt att väcka talan för en branschorganisation som påtalat eventuell förekomst av statligt stöd — Upptagande till sakprövning
(Artikel 88.2 EG och 230 andra stycket EG)*

2. *Talan om ogiltigförklaring — Fysiska och juridiska personer — Akter som de är direkt och personligen berörda av — Talan som kan upptas till sakprövning — Rätt att åberopa vilken ogiltighetsgrund som helst som anges i artikel 230 EG*
(Artikel 230 andra stycket EG)
 3. *Förfarande — Ansökan genom vilken talan anhängiggjorts — Formkrav — Fastställelse av föremålet för tvisten — Kortfattad sammanställning av de åberopade grunderna*
(Domstolens stadga, artikel 21 första stycket och artikel 53 första stycket; förstainstansrättens rättegångsregler, artikel 44.1 c)
 4. *Statligt stöd — Begrepp — Utbetalning till ett företags personal av kompensation för att dessa personer avstår från sin ställning som statstjänsteman — Omfattas inte*
(Artikel 87.1 EG)
 5. *Transporter — Transportstöd — Åtskillnad mellan begreppen "de med begreppet offentlig tjänst förbundna förpliktelser" och "avtal om trafiktjänster på grund av allmän trafikplikt" — Transportavtal som ingåtts frivilligt efter anbudsförfarande*
(Rådets förordning nr 1191/69, artikel 1.2 och 1.14)
 6. *Transporter — Medlemsstaternas åtgärder i fråga om allmän trafikplikt — Förordning nr 1191/69 — Artikel 87.1 EG är inte tillämplig — Gränser — Stöd som direkt och uteslutande är nödvändigt för att genomföra allmännyttiga transporttjänster*
(Artiklarna 87.1 EG och 88.3 EG; rådets förordning nr 1191/69, artikel 17.2)
 7. *Transporter — Transportstöd — Tillämpning av artikel 73 EG — Begränsning till de fall som omfattas av den sekundära gemenskapsrätten*
(Artikel 73 EG; rådets förordningar nr 1191/69 och nr 1107/70)
1. För det fall kommissionen, efter det att ett klagomål ingetts av en branschorganisation för att påtala förekomsten av statligt stöd, har antagit ett beslut efter en inledande undersökning, det vill säga utan att inleda det formella förfarandet som föreskrivs i artikel 88.2 EG, åtnjuter denna branschorganisation — i egenskap av klagande som dessutom har haft inflytande över det administrativa förfarandet inför kommissionen och eftersom åtminstone vissa av dess medlemsföretag befinner sig i en konkurrenssituation i förhållande till det bolag som har erhållit det omtvistade stödet — det processrättsliga skydd som föreskrivs i artikel 88.2 EG. Detta skydd kan dock endast säkerställas om den har möjlighet att väcka talan mot det ifrågasatta

beslutet inför gemenskapsdomstolen med stöd av artikel 230 fjärde stycket EG.

(se punkterna 39 och 40)

tillgång till andra uppgifter. För att garantera rättssäkerheten och en god rättskipning krävs, för att en grund skall kunna prövas i sak, att de väsentligaste faktiska och rättsliga omständigheter som grunden avser åtminstone kortfattat, men på ett konsekvent och begripligt sätt, framgår av innehållet i själva ansökan.

2. En branschorganisation kan, inom ramen för en talan om ogiltigförklaring som är av intresse för den och dess medlemmar, åberopa vilken ogiltighetsgrund som helst som anges i artikel 230 andra stycket EG, såvitt föremålet för talan är total eller delvis ogiltigförklaring av det ifrågasatta beslutet. Sökanden är därvid inte begränsad till att stödja sig på åsidosättande av de processuella rättigheter som föreskrivs i artikel 88.2 EG.

(se punkt 45)

(se punkt 41)

3. Enligt artikel 21 första stycket i domstolens stadga, som är tillämplig på förstainstansrätten enligt artikel 53 första stycket i samma stadga, och artikel 44.1 c i förstainstansrättens rättegångsregler, skall varje ansökan om att väcka talan innehålla uppgifter om tvisteföremålet och en kortfattad framställning av grunderna för talan. Dessa uppgifter skall vara tillräckligt klara och precisa för att svaranden skall kunna förbereda sitt försvar och förstainstansrätten skall kunna pröva talan, i förekommande fall utan att ha

4. Artikel 87.1 EG syftar emellertid endast till att förbjuda fördelar för vissa företag, och begreppet stöd omfattar bara de interventioner som minskar de kostnader som normalt belastar ett företags budget och som kan anses ge det mottagande företaget ekonomiska fördelar som det inte skulle ha erhållit enligt normala marknadsmässiga villkor. En medlemsstats utbetalning av ett belopp till de anställda i ett busstransportföretag för att ersätta dem för att deras ställning som statstjänstemän upphör och de i stället får ställning som kontraktanställda utgör således inte statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG då åtgärden i fråga är avsedd att ersätta dessa statstjänstemäns privilegierade och kostsamma ställning med en ställning jämförbar med den ställning som anställda i andra busstransportföretag hade som befann sig i en konkurrenssituation i förhållande till detta företag. En sådan

åtgärd är avsedd att, liksom även hade kunnat ske genom en återanställning av de berörda personerna inom den offentliga förvaltningen, befria detta företag från en strukturell nackdel i förhållande till dess privata konkurrenter och inte att ge företaget en fördel.

(se punkt 57)

5. Genom ordalydelsen av artikel 1 i förordning nr 1191/69 om medlemsstaternas åtgärder i fråga om trafikplikt på järnväg, väg och vattenvägar införs en tydlig distinktion mellan "de med begreppet offentlig tjänst förbundna förpliktelser" (punkt 3), som de behöriga myndigheterna anmodas att upphäva, och de "transporttjänster" som dessa myndigheter får säkerställa genom "avtal om trafik tjänster på grund av allmän trafikplikt" (punkt 4). Samtidigt anges närmare att dessa myndigheter "dock [får] bibehålla eller besluta om sådan allmän trafikplikt som avses i artikel 2" (punkt 5). Det är enbart i det sistnämnda fallet som de gemensamma principerna för beräkning av ersättning, vilka fastslås bland annat i avsnitt IV i förordning nr 1191/69, nämligen i dess artiklar 10–13, skall tillämpas.

I artikel 14 i förordning nr 1191/69 definieras "avtal om trafik tjänster på

grund av allmän trafikplikt" som ett avtal som ingåtts för att tillhandahålla allmänheten tillräckliga transporttjänster och i vilket utöver dess giltighetstid alla detaljer rörande transporttjänsten föreskrivs, inklusive "priset på [tjänsterna] ... vilket pris antingen skall utgöra ett tillägg till biljettintäkterna eller inkludera dessa intäkter, samt närmare bestämmelser om de finansiella förhållandena mellan de två parterna" (artikel 14.1 och 14.2 b). I detta system, som är rent avtalsmässigt, finns varken ersättning för utförandet av ett ålagt uppdrag eller någon allmän trafikplikt i den mening som avses i artikel 2 i nämnda förordning.

I artikel 14.4–14.6 i förordning nr 1191/69 anges närmare i detta hänseende att om ett företag avser att upphöra med eller genomföra väsentliga förändringar i en transporttjänst som inte omfattas av avtalssystemet eller den allmänna trafikplikten kan de behöriga myndigheterna ålägga företaget att upprätthålla den ifrågakvarande transporttjänsten. I sådana fall skall de kostnader som uppkommer för transportföretagen till följd av förpliktelserna enligt punkt 5 "kompenseras ... enligt de i avsnitt[en] II, III och IV fastställda gemensamma metoderna". Härav följer nödvändigtvis att de avtalsrelationer som upprättas efter ett anbudsförfarande mellan transportföretaget och den behöriga myndigheten innefattar, i enlighet med artikel 14.1 och 14.2 i nämnda förordning, ett särskilt finansiellt system som inte lämnar något utrymme för ersättningar enligt de metoder som fastslagits i avsnitten II, III och IV i denna förordning.

Ett busstransportföretag vars uppgifter att bedriva verksamhet, att utföra transporter och att uppbära de fastställda avgifterna inte ålagts på ett ensidigt sätt och som inte varit skyldigt att utföra sina transportuppdrag under icke vinstdrivande omständigheter som står i strid med dess affärsmässiga intressen utan som tvärtom frivilligt har åtagit sig dessa skyldigheter efter att ha tilldelats kontrakt efter anbuds-förfaranden i vilka det inte föreskrevs några statliga understöd och i vilka bolaget hade frihet, med hänsyn till sina ekonomiska intressen, att delta eller inte, och vars transportuppdrag ersattes med det belopp som bolaget hade föreslagit i sina anbud i anbuds-förfarandena och som återfanns i de avtal som ingåtts efter dessa anbuds-förfaranden, har följaktligen inte en skyldighet att fullgöra en allmän trafikplikt i den mening som avses i artikel 2.1 i förordning nr 1191/69. Ett sådant företag har således inte erhållit kompensation i den mening som avses i denna artikel, utan en finansiell ersättning som föreskrivs i nämnda transportavtal.

(se punkterna 77-82)

6. Genom förordning nr 1191/69 om medlemsstaternas åtgärder i fråga om allmän trafikplikt på järnväg, väg och inre vattenvägar ges de behöriga nationella myndigheterna rätt att avseende vägtransporter vidta alla åtgärder som omfattas av denna förordning, inklusive de finansiella åtgärder som är nödvändiga för detta syfte. Dessutom undantas de enligt artikel 17.2 i för-

ordningen från förpliktelsen att inge förhandsinformation enligt artikel 88.3 EG. Genom nämnda förordning görs alltså undantag från den allmänna regeln i artikel 87.1 EG om förbud mot statligt stöd, och kommissionen ges inte något utrymme för skönsmässig bedömning i fråga om godkännande av de stöd som omfattas av detta undantag. Härav följer att genom denna förordning upprättas ett mycket förmånligt system för godkännande, vilket följaktligen fordrar en restriktiv tolkning.

Detta system måste alltså begränsas till de stöd som direkt och uteslutande är nödvändiga för att genomföra allmännyttiga transporttjänster som sådana, med undantag av understöd som är avsett att täcka de underskott som förorsakats mottagaren av stödet på grund av andra omständigheter än dess transportuppdrag, såsom konsekvenserna av en dålig allmän finansiell förvaltning, som inte är en naturlig del av transportsektorn. Offentlig finansiering av de sistnämnda underskotten som inte kan hänföras specifikt till sektorn, kan bara godkännas genom tillämpning av de allmänna bestämmelserna i artikel 87.2 och 87.3 EG.

(se punkterna 85 och 86)

7. Efter antagandet av förordning nr 1107/70 om stöd till transporter på järnväg, väg och inre vattenvägar har medlemsstaterna inte längre rätt att direkt åberopa artikel 73 EG, enligt vilken stöd som uppfyller behovet av samordning av transporterna eller motsvarar ersättning för vissa tjänster som omfattas av begreppet allmän trafikplikt är förenligt med fördraget, förutom i de fall som omfattas av gemenskapens sekundärrätt.

För det fall förordning nr 1191/69 om medlemsstaternas åtgärder i fråga om allmän trafikplikt på järnväg, väg och inre vattenvägar, i dess lydelse enligt förordning nr 1893/91, inte är tillämplig och det ifrågavarande stödet omfattas av artikel 87.1 EG, följer uttömmande av förordning nr 1107/70 de villkor enligt vilka medlemsstaternas myndigheter kan bevilja stöd enligt artikel 73 EG.

(se punkt 100)